

Slovenski dom

Štev. 284.

V Ljubljani, v sredo, 10. decembra 1941-XX

Leto VI.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Il Bollettino no. 555:

La battaglia presso Tobruk

Il Quartiere generale delle Forze armate com-

muniche:
Sul fronte di Tobruk sono in corso accaniti combattimenti da parte delle forze dell'asse contro truppe avversarie di fanteria, appoggiate da carri armati.

Negli scontri sostenuti ieri in zona di Bir El Gobi da un nostro raggruppamento meccanizzato sono stati distrutti al nemico diversi carri e autobande.

Sul fronte di Sollum intensa attività dell'artiglieria britannica contro i nostri caposaldi.

Concentramento di mezzi meccanizzati nemici in zona di Bir El Gobi e gli impianti portuali di Tobruk sono stati ripetutamente attaccati, con effetti evidenti, dall'aviazione italo-germanica.

In combattimenti aerei contro formazioni, numericamente superiori, sono stati abbattuti 10 apparecchi dalla nostra caccia e 4 da quella tedesca.

Da parte nostra non sono rientrati 6 velivoli. L'aviazione britannica ha compiuto incursioni su alcune località della Libia: a Bengasi le bombe hanno colpito il quartiere arabo, dove sono rimaste distrutte alcune case, altrove i danni non sono stati gravi.

Davanti alla costa della Marmarica, a nord di Gambut, Stukas tedeschi hanno attaccato due incrociatori nemici, colpendone uno gravemente.

Vojno poročilo št. 555:

B tka pri Tobruku

Uradno vojno poročilo št. 555 pravi:

Na bojišču pri Tobruku se razvijajo srditi boji sil Osi proti angleškim pehotnim četam, ki jih podpirajo tanki.

Pri večeršnjih spopadih na področju pri Bir el Gobi je naš motorizirani oddelek uničil sovražniku več tankov in oklepnih vozil.

Na bojišču pri Sollum živahna delavnost angleškega topništva proti našim postojankam.

Italijansko in nemško letalstvo je z vidnimi uspehi znova napadlo zbirališča angleških motoriziranih sredstev pri Bir el Gobi in pristaniške naprave v Tobruku.

V letalskih bojih proti angleškim oddelkom, ki so bili številnejši, so naši lovci sestrelili deset angleških letal, nemški pa štiri.

Na naši strani se pet letal ni vrnilo.

Angleško letalstvo je izvedlo polete na nekatere kraje v Libiji. V Benghaziju so bombe zadale arabsko predmestje, kjer je bilo razdrtih nekaj hiš. Drugod škoda ni bila velika.

Pred obalo Marmarike in sicer severno od Gambuta so nemški strmoglavci napadli dve angleški križarki in je bila ena hudo zadeta.

Zima - začetek novega razdobja na vzhodnem bojišču

Počasnejše operacije ne pomenijo začetka vojne v postojankah. Zavrnitev izmišljenih angleških poročil o položaju pri Taganrogu in Mariupolu

Berlin, 10. dec. s. V pristojnih nemških krogi poudarjajo, da je vojna na vzhodnem bojišču dobila zdaj nov značaj. Ta značaj je v vsem odvisen od ruske zime, ki je zdaj nastopila povsod. Ta novi značaj je potrjen tudi v zadnjem nemškem uradnem vojnem poročilu, ki pravi, da razen krajevnih nastopov ni bilo nobenega posebnega dogodka na vzhodnem bojišču.

Nemško vrhovno poveljstvo pa si pridržuje pravico, da bo tudi zoper nastop ruske zime uporabilo točne ukrepe, ker zaradi vremenskih okoliščin niso možne napadalne operacije v velikem obsegu in se zaradi tega take operacije ne bodo nadaljevale. Gre torej za čisto strategične ukrepe. Bojišče pa vseeno nudi taktične možnosti, bodisi za obrambo proti morebitnim sovjetskim protinapadom na določenih delih bojišča, bodisi za napadalne operacije nemške vojske. Medtem pa nemške čete še naprej pozorno bdijo na vsem bojišču, na katerem ne bo zimskih presledkov, kakor se je to zgodilo v preteklih stoletjih.

Tudi ne bo vzhodno bojišče dobilo značaja vojne v postojankah, kakor je to bilo nekdanj, temveč mu bo dajala značaj oblika bojev, ki se je začela uveljavljati z izpopolnitvijo najmodernejšega orožja. Letalstvo na primer nadaljuje z obsežnim in neutrudljivim delom po vsem bojišču.

Berlin, 10. dec. s. V razlagi večeršnjega nemškega uradnega vojnega poročila piše »Deutsche Allgemeine Zeitung«, da je v njem dan poseben poudarek prihodu ruske zime. Od tega bo odvisno nadaljevanje operacij ter način vojskovanja. To pomeni čisto točno, da se je eno vojno razdobje na vzhodni fronti zaključilo ter se je začelo novo. Operacije na bojišču so postale počasnejše, poudarja list, edino na jugu izkazujejo še napredovanje v napadih italijansko-nemških čet. To pa seveda ne pomeni, da bi se bila začela vojna v postojankah, kakor leta 1914-1918, katero bi kdo hotel pri tej priliki omenjati. Od svetovne vojne do danes so se oblike vojskovanja precej spremenile. Treba je pomisliti le na akcijo, ki jo nadaljuje letalstvo navzile neugodnim vremenskim okoliščinam. Naloga, ki jih bodo morale v teh tridih zimskih mesecih izpolniti vojne sile na kopnem, so težke, posebno kočljiva pa je organizacija preskrbe. Zaradi tega domovina še naprej gleda svoje daljne sinove z istim ganjenim ponosom kakor jih je v preteklih tednih, ko so nemški in zavezniški vojniki z bliskovito naglico podirali sleherno oviro.

Berlin, 10. dec. s. Ogenj nemškega topništva je spet naglo zavrnil enega izmed nešteti po-

Razvoj bojev na Tihem morju

Japonski letalski napadi na različna angleška in ameriška oporišča. Izkrcavanja na Malajskem polotoku. Nove vojne napovedi Japonski. Zasedanje Siama po Japoncih

Tokio, 10. dec. s. Japonski cesarski generalni štab poroča uradno:

Predvečeršnjim je bilo zaseženih 200 sovražnikovih trgovskih parnikov s skupno 80 tisoč tonami, med njimi (ameriški) parnik »Predsednik Harrison«, ki ima 15.000 ton.

Izvedeni so bili novi letalski napadi na Hongkong. Med njimi je bil hudo poškodovan neki angleški rušilec.

Med večeršnjimi letalskimi napadi na otok Wake, med Guamom in Midwayem, je bilo zažgano skladišče goriva.

Sestreljenih je bilo 9 sovražnikovih letal.

Tokio, 10. dec. s. List »Tairiku Shimpō« poroča, da so japonske izkrcavalne čete zasedle ne le ameriško pomorsko in letalsko oporišče Wake, temveč tudi oporišče Guam.

Tokio, 10. dec. s. Japonsko vrhovno poveljstvo je snoči sporočilo, da so japonski oddelki na Malajskem polotoku zasedli neko važno središče na severu.

Bangkok, 10. dec. s. Japonske čete so pred-snočnim ob 21. vkorakale v siamsko prestolnico, kjer jih je prebivalstvo slovesno sprejelo. Siamska vlada je sklenila z Japonsko sodelovati za uvedbo novega reda v Aziji. Japonska je prevzela poročstvo za siamsko neodvisnost.

Bangkok, 10. dec. s. Po poročilih iz Singapooreja naj bi bili Japonci izvedli še druga izkrcanja na severnem Malajskem polotoku. — Uradno poročilo, izdano večerj opoldne v Singapooreju, govori o silovitih bojih na tem predelu. Ti boji so trajali vso noč zlasti za letališče Kotabaru.

Washington, 10. dec. s. Panamska republika je napovedala vojno Japonski.

Nemške napovedi o poteku vojne na Tihem morju

Nemčija bo kmalu zavzela stališče do novega spopada

Berlin, 10. dec. s. »Völkischer Beobachter«, vodilni nemški dnevnik, piše, da je vojna, katere se je začela na Tihem morju, prava in pravcata pomorska vojna, kakor ji do zdaj v zgodovini ni bilo primere. Ni mogoče misliti, da bi moglo priti do kaj zelo nagle odločitve navzile začetni hitri japonskih uspehov, zakaj prizorišče vojne je ne-

skončno, razdalje pa ogromne, saj potrebujejo za premagovanje teh razdalj vojne ali trgovske ladje tedne in tedne. Gotovo pa je, da so uspešne akcije japonskih letal v zelo veliki razdalji od njihovih oporišč vzbudile globok vtis, prav tako pa dokazi o izbornosti japonske mornarice. Japonska mornarica je v manjših enotah močnejša od ameriške, v velikih bojnih ladjah in letalonosilkah pa z ozirom na zadnje dodelave lahko častno tekmuje s severo-ameriško mornarico.

V nemških političnih krogih pravijo, da ne bo treba dolgo čakati na to, kakšno stališče bo zavzela Nemčija z ozirom na japonsko-ameriški spopad. Kako, kje in kdaj bo do zavzetja tega stališča prišlo, se še ne ve.

General Ambrosio obiskal Zagreb

Zagreb, 9. dec. s. Danes je došel v Zagreb general Ambrosio, komandant II. armade, ki ga spremlja general De Blasio. Pri prihodu so bili navzoči maršal Kvaternik in drugi zastopniki hrvaških civilnih in vojaških oblasti. Pri sprejemu je bil tudi italijanski poslanik Casertano z vsemi člani italijanskega poslanstva ter vodja delegacije PNF.

Potem ko je obšel častno četo, se je general Ambrosio odpravil na obisk k poglavniku, pri katerem je ostal pri zajtrku in nato še obiskal maršala Kvaternika. Popoldne se je spet odpeljal.

Rooseveltov govor o vojni med Ameriko in Japonsko

Rim, 10. dec. s. V govoru, ki ga je imel predsednik Roosevelt pred kongresom, je priznal hude izgube, ki so jih pretele Združene ameriške države v prvih dneh vojne, ki so jo same izvale in hotele z Japonsko. Njegove besede so zbudile globok vtis med člani zbornice in med vsem ameriškim ljudstvom, ki je bilo po veliki večini nasprotno vladni politiki. Napad, ki je bil večerj izveden na Havajske otoke — je dobesedno dejal predsednik Roosevelt — je povzročil ogromno škodo ameriškim vojaškim in pomorskim silam. Obžalujem, toda moram vam povedati, da je tam mnogo Amerikancev izgubilo življenje. Poleg tega so bile torpedirane sredi morja ameriške

ladje, ki so plule med San Franciskom in Honolulujem. Večerj je japonska vojska izvedla napad na Malezijo. Japonske sile so napadle Hongkong, otok Guam, Filipinski otočje, otok Wheat in otok Midway.

Roosevelt je med govorom vzbujal videz človeka, ki je za vse te vesti zvedel popolnoma nepričakovano, kakor da ne bi bil on tisti, zaradi katerega so splavali po vodi vsi poskusi japonske vlade, da se rešijo v medsebojnem razumevanju vsa nasprotja med obema državama. Njegova izjavanja ne samo da niso nikogar prepričala, pač pa so bila novo potrdila hinavske in neiskrene politike, s katero je potegnil svoj narod v vojno. (Stefani.)

Hudi ukrepi nemškega vojaškega poveljn ka zaradi atentatov v Parizu

Pariz, 10. dec. s. Nemški vojaški poveljnik v Parizu je izdal naslednji razglas, ki ga prinašajo tudi vsi listi:

6. decembra 1941 je bil ob 19. uri med novim atentatom hudo ranjen s strelom iz samokresa neki nemški častnik, in sicer v 17. mestnem okraju. 7. decembra je bil na sedežu nekega nemškega vojaškega krožka v 15. okraju storjen atentat z dinamitom. Zaradi tega sem izdal sledeče ukrepe:

1. Od 8. decembra dalje morajo biti vse restavracije, kavarne, gledališča, kinematografi in javni lokali zaprti ob 17.

2. Od 8. decembra je prepovedano prebivalcem v Parizu in Seinskem okrožju gibanje po cestah in javnih prostorih od 18. zvečer do 5. jutraj. Izjemo tvorijo samo osebe, ki imajo rdečo dovolilnico ali posebno prepustnico železniških družb. V tem času morajo biti vsa okna neprodušno zaprta.

3. Med zasednitvijo je brez izjeme prepovedana vsaka vožnja na kolesih po vsem Seinskem okrožju.

4. Od 8. decembra ne bo podzemeljska železnica in nobeno drugo javno prevozilo obratovalo od 17.30 do 5. jutraj. Kdor se pregreši zoper ta

Na Guam so ameriške izgube hude, otok je pod neprestanimi letalskimi napadi. Prav tako oporišči Wake in Midway.

Stockholm, 10. dec. s. Švedski list »Afton Bladet« poroča iz Newyorka, da je po nepotrebnih poročilih ameriška letalonosilka »Lexington« bila potopljena pred Honolulujem. Ladja je bila narejena leta 1925, imela je 33.000 ton, 1899 mož posadke in je nosila 90 letal.

Vojne izgube v novembru:

Rim, 10. dec. s. Glavni stan oboroženih sil navaja izgube v mesecu novembru in tiste ki jih prejšnja poročila niso še omenjala. Tako se po izkazih do 30. nov. navajajo te izgube: V vojski in fašistični milici v Sev. Afriki je padlo 345, ranjenih je bilo 254, pogrešanih pa 273. Na ruski fronti: padlih 160, ranjenih 379, pogrešanih pa 27. Grško-albanska in albansko-jugoslovanska fronta: padlih ali umrlih za ranami 215, ranjenih 178. V mornarici: padlih 89, ranjenih 231, pogrešanih 539. V letalstvu: padlih 57, ranjenih 62, pogrešanih 59.

Še ena sveta vojna

Hsingking, 10. dec. s. Mandžurski cesar je japonskemu cesarju poslal naslednje sporočilo:

Molimo za slavno zmago Japoncev v tej sveti vojni in bomo z brezpogojno odločnostjo sodelovali v njej kot zavezniški Japonske v tej vojni zoper Anglijo in Ameriko.

Vesti 10. decembra

Ameriške vojaške oblasti so zapovedale zatemnitev ob vsej Tihomorski obali in prepovedale po 18. uri vsako premikanje ladij v tamošnjih obrežnih vodah.

Francoska ljudska stranka je na velikem shodu v Parizu zahtevala zasedbo vsega judovskega premoženja in nepremičnega imetja, ki naj se razdeli med vojne žrtve.

V Parizu je umrl slavniti ruski pisatelj Dimitrij Merežkovski, star 75 let. Njegova dela, prevedena v vse svetovne jezike, so imela velik uspeh, zlasti »Leonardo da Vinci«, ki ga imamo tudi v slovensčini.

V Sofiji so večerj podpisali pogodbo o sodelstvu med Hrvati in Bolgarijo.

Angleške oblasti v Singapooreju so zapovedale internacijo 1000 japonskih podanikov v tamošnjem okrožju.

Hrvaški minister za trgovino in industrijo je ukazal zasedbo vsega tekstilnega blaga in oblek.

Zastopnik japonske vlade je večerj povedal tujim časnikiarjem, da bodo odnosi med Japonsko in med Rusijo še naprej temeljili na pogodbi o nevtralnosti, ki sta jo Japonska in Rusija podpisali pred letom dni.

Vodstvo civilne mobilizacije na Bolgarskem bo odslej namesto vojnega ministra imel predsednik vlade, ki bo zato imenoval posebnega komisarja.

Bolgarsko vojaško sodišče v Bitolju je obsodilo na smrt tri ljudi, drugih 15 pa na dolgo ječo, ker so bili člani prevratniške organizacije in so krivi mnogih nasilniških dejanj.

Argentinsko zun. ministrstvo je izdalo poročilo, ki izraža vzajemnost Argentine z Združenimi državami v vojni proti Japonski. Združenih držav Argentina ne bo smatrala za vojskujočo se državo.

Iz Cunkinga poročajo, da je maršal Cangkašek povabil k sebi sovjetskega veleposlanika in avstralskega poslanika. V urednem poročilu pravi, da bo ta razgovor zelo važen.

Obramba Indokine bo povečana, ker je generalni guverner francoske Indokine sprejel japonski predlog, naj se poveča skupna obramba Indokine.

Prava panika je nastala na newyorški borzi zaradi vojne med Japonsko in Ameriko. Vse delnice so padle in padec ameriških vrednostnih papirjev se je še povečal, ko so izvedli, kakšne so bile izgube ameriške vojne mornarice pred Havajskimi otoki.

Tudi Brazilija se bo držala vzajemnosti z Združenimi državami, poročajo uradno iz tajništva predsedstva republike po zaključku seje, ko je bil proučen mednarodni položaj.

Vsa obala Pacifika je ponoči popolnoma zatemnjena. Po 18. uri sme nobena ladja več pluti ob pacifiški obali.

Neki poslanec iz Michigana je sklenil predlagati kongresu, da naj bo postavljenih pred vojno sodišče 5 najvišjih ameriških vojni in mornariških častnikov iz pacifiške ameriške vojske in mornarice, ker so krivi poloma v Pearl Harbourju.

določila bo strogo kaznovan. Kjer bo potrebno, bo do nemške straže uporabljale orožje.

5. Ti ukrepi odpravljajo vse poprejšnje in veljajo do nadaljnjega v vsem Seinskem okrožju.

Širite najboljši slovenski
popoldnevnik »Slov. dom«

Pred zaključkom razprav posebnega sodišča v Trstu: Državni pravdnik zahteva smrtno kazen za 12 obtožencev

Trst, 9. dec. Danes zjutraj ob 9 se je nadaljeval proces proti separatistom in teroristom pred posebnim sodiščem za državno varnost. V razpravni dvorani se je zbrala ogromna množica, ki je želela slišati napovedani govor državnega pravdnika Carla Fallaceja.

Državni pravdnik je ob živi pozornosti navzočih dejal: Po letu 1930, je zdaj drugič, ko moramo iz tega mesta, tega veličastnega mesta, v katerem smo vedno lahko vdihavali zdravi duh italijanstva in rodoljubja, spregovoriti slovesno besedo, a hkrati besedo opomina posebnega sodišča za pravno obrambo fašistične države. Zdej pa zdaj je treba opomniti, kako nevarno je, če kdo skuša kvari zdravo vzdušje Trsta, tako draga vsem italijanskim srcem in tako žaljenega po zločinih, ki jih obravnava. To vzdušje je odličnega nacionalnega značaja, ki mu ne morejo kljubovati takile človečki, postavljeni zdaj pred sodnika. Ti človečki so preželi s sovraštvom in masčevalnostjo in zelo tesno povezani v zaročniški družbi. Take so družbe, ki s svojimi zvitimi, širokimi in zastopljenimi tipkami objemajo najbolj nasprotujoče si elemente; imamo jih tu v procesu.

Gospod predsednik in gospodje porotniki! Kakšno je delovanje, s katerim imamo tu opravka, in kdo so obtoženi? Preden odgovorim, bi rad podal celoten pregled procesa. V tem precej zapletenem postopku se mi zdi napaka, če bi hoteli ločiti krivdo vsakega posameznega od drugih, vsake skupine od druge. Zakaj? Zato ker vse delovanje kaže na enotno politično gibanje, ki ga moram prikazati, kakšno je po naravi, postanku in namenih. Ni dvoma, da se je že v postopku nakazalo pravo zaročniško gibanje, gibanje, ki ga lahko imenujemo upor. To je bil prikrit in nenehen upor nekaterih državljanov slovenskega jezika proti državi in proti vsemu, kar je italijanskega. Gibanje so netili pobegele iz Beneške Julije in tenai rovarji drugih narodnosti. V procesu se je razgrnil tudi namen tega gibanja: hotelo je iztrgati izpod italijanskega jarma jugoslovansko manjšino z vsemi sredstvi: duhovnimi, gmotnimi, oboroženimi ter z vohunstvom in terorističnimi dejanji.

A ti apostoli vselovanstva so hoteli še nekaj: radi bi malce prestavili meje bolj proti jugu. Sanje? Ne, prava resničnost. Izjave skoraj vseh obtožencev to jasno dokazujejo. Ti so bili vedno in povsod pripravljeni, da bi uresničili svoje sanje.

Hoteli so zbuditi pošastno prikazen lažnih izjav, pošastno prikazen, ki naj bi vznemirila vest sodnikov. A ta trud bo zastoj! Saj se stalne izjave obdolžencev pokažejo v pravi luči in jih podkrepijo številne listine, ki jih ni mogoče ovrči. V aktih imamo mnogo pism, ki so jih obdolženci pisali ali sprejemali in ki kažejo ne samo čustva obdolžencev, temveč tudi značaj in namen njihovega gibanja. Značilne so misli v izjavah Sotiča in Štuka. V pismih najdemo to misel v tehle besedah: »Potakajmo! Ni več daleč dan, ko bomo dosegli svoj namen.« Jasnje je tudi govora o gibanju, ki ga sami označujejo za upor. Obdolženci priznavajo ta pisma. A to še ni vse. Poleg teh dokazov imamo v tej dvorani kupe orožja, ki so ga nabrali in spravljali po kraškem ozemlju ali v bližini Trsta. Ti kupi so se večali ne samo pri eni skupini, temveč pri vseh. S tem je dokazano, da so se vsi bavili s terorističnim delovanjem ali ga vsaj pripravljali. Vrh tega pa so se vsi bavili tudi z vohunstvom. Skoraj vsi so hoteli dobiti novice in poročila važne vojaške narave in vsi so skušali taka poročila dati bivši jugoslovanski vladi.

Pa to še ni dovolj! Za splošen pregled procesa moramo upoštevati tudi tisk, v katerem so načela in namere tega gibanja jasno označena. Tako v zloglasnem komunističnem glasilu »Delo«: »Vojaki, pobegnite z vseh front in polegajte se s seboj tudi svoje tovariše! Izdajte vse, kar bi moglo koristiti sovražnikom fašizma. Delavci, kvarite in uničujte v tovarnah vojna sredstva! Kmetje, skrivajte vse pridelke in ne dajte ničesar vojaškim oblastem! Zene, zahtevajte podpore za Vaše sinove! Rušite fašizem, da pospešite njegovo smrt! Slovenski delavci, razširjajte članek, toda pazite, da ne bo padel v krepilne besnege sovražnika, ki bo kmalu doživel svoj konec! To je članek, ki odkrito in jasno kaže, kakšno je bilo to delovanje. Komunistično glasilu je zelo značilno in se sklada po vsebini z lističem tako imenovanih razumnikov ali slovenskih nacionalistov.

Kako se je to politično gibanje javljalo? Tu moramo zlasti poudariti važno razporeditev vlog in nalog med skupinami obdolžencev. Tako je skupina, ki jo je vodil Čermelj, skrivala svoje temno delovanje pod plaščem kulture in človekoljubnosti. Vsak dela v svoji skupini na svoj način za isti namen. Komunisti sanjajo o sovjetski republiki, ki bo objela vse koroške in italijanske Slovence. Vendar pa naj bi se za doseg tega namena znebili trinošstva fašistične Italije in zato

izkoristili vsako priliko za rovarjenje. Podpirajo naj Jugoslavijo, ki stoji pred spopadom z Italijo. Tu vidimo torej skupino komunistov z istim namenom, kakršnega so imeli nacionalisti in panslavisti. Kaj je na primer izjavil Sotič? Dejal je: »Vedel sem, da Zelen vodi tudi panslavistično-komunistično organizacijo.« Tomazič, vodja komunistične skupine, je dejal, da je bil po Sotiču v stikih z Zelenom in da je prišlo do neke vrste dogovora z Zelenom in z vodjo komunistov. Domenili so se, da bo eden dajal vojaška poročila, drugi pa v zameno nudil orožje in razstrelivo.

Zelo podobna je tudi Tomazičeva izjava. Naj se še toliko zvija, resnico so dokazali drugi obdolženci in dokazilne listine, ki jih imamo.

Državni pravdnik je potem omenjal tudi ustanavljanje »razumnikiških« skupin v Julijski Benečiji, ki so imele ozke stike s tistimi, ki so zbežali iz Italije. Tudi ta skupina je imela cilj uveljavljati svoja politična stremeljenja. Sedež delovanja vseh teh treh skupin je bil v Jugoslaviji, od koder so dobivali tudi navodila. Državni pravdnik je zatrjeval, da so se vsi obdolženci pregrešili proti čl. 305. kaz. zakonika, kajti imeli so čisto določeno nalogo, izzvati upor in odepiti Julijsko Benečijo od Italije, kar potrjuje tudi listina, ki so jo našli v arhivu v Beogradu, in ki omenja peto kolono, ki naj bi nastopila v zaletju italijanske vojske. Zbiranje orožja, kakovost in količine streliva, ki so ga imeli obtoženci, kakor tudi slovensko narodno propagandno delovanje, ki je šlo za tem, da se uprizarjajo atentati, kažejo v jasni luči pravi obraz te organizacije.

Glede obtožencev Čermelja je državni pravdnik dejal, da je bil to najplavnejša osebnost med izselenci. Čermelj je imel vse lastnosti razumnika, komunistu in strahovalca, in je do vseh podrobnosti vodil organizacijo izselencev iz Julijske Benečije. Imel je zveze z vsemi svojimi somišljeniki in je njihovo izredno nevarno delo podpiral. On tvori zvezni člen v vseh slovenskih prizadevanjih, tako izolacionističnih kot separatističnih. Vodil je tudi študenta Sotiča in Štuka ter obrtniško skupino, katere poglavar je bil odvetnik Tončič, vodil zastopnika slovenske narodne skupine Kukanjo in Šiligoja ter skupino, ki ji je poveljeval Bobek. Zlasti je državni pravdnik poudarjal, da je Čermelj napisal brošuro, ki je bila leta 1938. poslana Zvezi narodov, da bi z njo pokazal, kako v Italiji ravna s Slovenci.

Štuka je bil delaven slovenski vohun in propagandist. Opisuje njegov lažni značaj. Ta njegova lažnivost je bila tudi dokazana. Priče so potrdile, da je deloval proti državi.

O Tončiču državni pravdnik pravi, da je bil najbolj izpostavljen človek v separatistični skupini slovenske narodnosti. Bil je član vodstva omenjene organizacije in je imel stike z ljudmi onstran meje.

Glede Tončiča pravi, da je bil vodilna osebnost v študentski nacionalistični skupini. Tudi on je sodeloval aktivno pri vseh protidržavnih manifestacijah. Obtoženeč Sardoč je naredil iz svojega zobarskega ambulaterija pribežališče za slovenske političante iz Julijske Benečije. Imel je stik s skupino, ki je pripravljala napade na železniške proge. Njegovo protitalijansko delovanje se jasno vidi iz vsega gradiva, ki je bilo v tekstu razprave zbrano. Čeprav je oče, je vendar zbežal iz zakona in se popolnoma posvetil političnemu življenju. Obtoženeč Tuta je bil Sardočeva desna roka in se že iz tega lahko vidi, kakšno vlogo je igral v protidržavnem delovanju. Šiligoj je bil voditelj slovenske študentske skupine v Gorici. Naslednji obtoženeč je Slavik, ki je bil že prej interniran in je bil eksponent liberalne slovenske iredentistične skupine. Vuk Stanislav je bil voditelj iredentistične slovenske in krščansko-socialne organizacije in je razvijal široko protidržavno delovanje.

Zatem je državni pravdnik začel obravnavati položaj obtožencev iz tako imenovane komunistične skupine. Dejal je, da je med njimi bil prvak Josip Tomazič, ki je obsežno priznal. Njegovo komunistično delovanje ga ni oviralo pri vzdrževanju stikov z drugima skupinama. Z Bobkom je odšel v Jugoslavijo in se sestal z drugimi zaročniki. Obtoženeč Budin, Uršič in Colja so zapleteni v protimilitaristično vohunsko in sabotažno propagando. Duje je deloval v komunistični skupini v Divači ter z drugimi prenašal orožje in strelivo iz Jugoslavije v Italijo. Vaden je organiziral in vodil nasilniško skupino v Slavini. Organiziral je skupino mladih ljudi, ki so bili pripravljeni tvegati vse.

Državni tožilec se je izčrpo bavil z Bobkom, o katerem pravi, da je komunist in domnevni policijski konfident ter ena najbolj temnih postav v procesu. Vse njegovo delovanje je bilo v izkazovanju čim večjih uslug komunistom in zaročnikom onstran meje. Njegovi odnosi s slovitim Zelenom so čisto jasni.

Nato obravnava delovanje Udoviča, ki je bil tržaški pokrajinski zaupnik za Orjuno in bil po jugoslovanskem konzulatu v stiku z Zelenom. Simon Kos je vodil nasilniško skupino v Rovtiah ter

po bratu Jožefu sodeloval pri prenašanju orožja in streliva. Zaradi pomanjkanja dokazov zahteva zanj oprostitev.

Nato je obravnaval delovanje tako imenovane nasilniške skupine iz Grahova in Čezsoče. Eno je vodil Simon Kos, drugo Kave. Cilji te skupine so razvidni iz priznanih obtožencev. Simon Kos je učil svoje privržence uporabljati eksplozivne naprave. O Kaveu pravi, da je vodil nasilniško skupino iz Čezsoče in Bovca. Leta 1938. se je udeležil sokolskega zleta v Pragi ter prenašal in širil slovenski nacionalistični tisk ter separatistične letake. Odgovoren je za nasilniško delovanje vse do leta 1931., ko so bile požgane razne italijanske šole in ubili ljudje, ki so bili Slovenci, pa so gojili italijanska čustva. Požig šole v Bovcu je treba pripisovati temu delovanju. Kave je v tem času imel stike z Zelenom in Kravanjem.

Pripisuje se mu pa še drugo zelo hudo delo: to je leta 1938. pripravil strašen atentat, ki vzbujal nejevoljo v vsakomur, kdor zve za to. Gre za atentat z dinamitom, ki se ni posrečil zaradi okoliščin in zaradi obilnega božjega blagoslova, ki ga uživa Italija. Ta atentat, pravi državni pravdnik, je nameraval za zmeraj ugasniti tisti plamen, ki ogreva našo dušo, razsvetljuje in vodi našo varno pot v slavno bodočnost. Ko je Duce 20. septembra 1938 obiskal Kobariid, si je Kave prizadeval, da bi prišlo do hude eksplozije. Kave je tudi vohunil za angleško obveščevalno službo ter ji dajal podatke o otoku Lerosu, o poveljstvih in vojaških silah po Julijski Benečiji. Strokovno je bilo ugotovljeno, da so njegova sporočila bila vsa točna in taka, da niso bila za javnost.

Potem se je bavil s krivdo Čopiča, Melusija, Klavore, Ivančiča, ki je sodeloval z Zelenom in pripravil dinamitni napad pri Trbižu ter vohunil, dalje z delovanjem Gornika in ostalih.

Na koncu je dejal, da bi bila huda napaka zmanjševati pomen tega procesa, zlasti z ozirom na čas, ko so se omenjena dejanja godila. Kaj bi se bilo zgodilo s temi kraji, če bi Jugoslavija ne bila bliskovito strta? Ti ljudje bi segali s svojo roko vse do Milana in do drugih italijanskih pokrajin in bi bili italijanskim vojakom za hrbet postavili peto kolono.

Državni pravdnik je svoj govor zaključil z besedami: »Treba je misliti na položaj, ki se je ponekod pokazal v na novo zasedenih predelih. Vse to daje misliti, da se je magnetna igla teh spletkarjev zdaj obrnila v gozd kakor je nekaj bila obrnjena v Jugoslavijo. Za položaj, kakršen se kaže v tem procesu, ne zadostuje, da zakličemo »dovolj!«, temveč da naredimo trden in slovesen konec temu sramotnemu razgrajanju. Treba je tiste, ki nimajo spomina, znova in vedno opominjati, da zahteva fašistovska Italija red, zvestobo in dobroto od vseh svojih državljanov, naj bodo te ali one narodnosti ali jezika.«

Državni pravdnik je nato od posebnega sodišča zahteval naslednje kazni: 3 leta vojaškega zapora za Oskarja Caramoreja; 9 let ječe za Borila Zidariča in Marijo Urbančič; 10 let ječe za Radivoja Bobiča, Antona Babiča,

Nova mladinska igra na opernih deskah

Ljubljana, dne 9. dec. »Desetnica« je naslov novi mladinski igri, ki so jo prvič igrali to nedeljo in jo ponovili tudi na večerajšnjem prazniku. »Desetnica« je prikupna in zelo poučna mladinska igra, ki ogreje ne le mladinska srca, ampak prevzame tudi starejše. Igro je spisal naš priljubljeni dramski igralec Fran Lipah, glasbo pa je oskrbel Janko Gregorc. Delo je prav okusno zrežiral in insecntral Emil Frelih.

»Desetnica« je ena izmed deseterih kraljevih hčera, ki pa mora z doma ker je v kolačku našla prstan. To gode njenim devetim sestram, ki so polne zlobe in ošabne da je kaj. Tudi snubeč devetih sestra so z odhodom dobre, plemenite in iskrene Desetnice zadovoljni. Desetnica gre z doma z dvornim norčkom, ki ji je dober vodnik in prijatelj. V podzemskih prostorih začaranega princa Borjana lepa kraljeva hči reši princa s tem, da ga vzame za moža. Desetnica pride z dvornim norčkom spet na dvor; v njeni družbi pa je tudi princ, njen bodoči mož. Kraljevi starši so s poroko zadovoljni in sreča in veselje se spet naselita v kraljevem gradu. — Tako je vsebina te zgodbe, ki je povzeta po motivu ljudske pesmi.

»Desetnica« je vredna, da se uvrsti zraven naših mladinskih iger kot so »Snežulčica«, »Pe-

V treh vrstah...

V torek je bil v Mariboru velik simfonični koncert v narodnem gledališču. Na sporedu so bili Beethoven, Grieg in Liszt. Nastopil je tudi dr. Roman Klasič.

Med Konstanjevo in Sv. Križem je namesto brzogajne zveze uvedena telefonska zveza. Proga že obratuje.

O stari obmejni nemški postojanki Brežicah na dolgo piše v mariborskem dnevniku arheolog ljubljanske univerze dr. Balduin Saria.

V šmihelsko občino je spet prišla sanitetna kolona. V občini je kolona delovala 6 dni in je pri tej priliki pregledala 8899 oseb. Pregledi so ugotovili izredno slabo zdravstveno stanje v tem okolišju. Otroci so predvsem slabokrvni in imajo golše.

Strojevodja državnih železnic Kastelic je med vožnjo iz Črnomlja proti Novemu mestu padel s stroja, ko je med vožnjo nekaj popravil na njem. Našli so ga nezvestnega in so ga hitro prepeljali v črnomaljsko vojaško bolnišnico, kjer so mu zdravniki nudili prvo pomoč. Zlomljeno ima nogo in hujše notranje poškodbe.

Na Spodnjem Štajerskem je zdaj popisana vsa obrt. Malih obrti je na tem področju 9474, med katerimi so najbolj zastopane čevljarstva, krojaštva in mizarstva. Med trgovci je 3814 vpisanih, 1565 je trgovcev z mešanim blagom, lesnih trgovcev je 980. Tudi gostilničarji so kaj dobro zastopani, saj jih je 2073.

Pri preseljevanju Kočevarjev v novo domovino: kaj pridno pomagajo tudi štajerska dekleta, ki so v službi noč in dan.

Novice iz Ribnice

V Ribnici je tragično končala Tanko Frančiška, mati dveh nepreskrbljenih otrok. Že dalj časa je bolehal, zadnje čase pa je bila tudi duševno zmedena. Preteklo noč je skočila v tej zmedenosti skozi okno v Bistrico. Voda jo je odnesla in so jo pozneje otroci našli mrtvo.

V Ribnici je umrla v starosti 90 let Brodnik Elizabeta.

Volitve gospodarskega tržnega odbora so bile snočij v Ribnici. V odboru so: Rudež Marko, veleindustrialec, Lovšin Jože iz Ribnice in Klun Jože, posestnik iz Ribnice.

La lampada di qualità prodotta nello stabilimento di Milano della TUNGSRAM ELETTRICA ITALIANA S.A.

Kakovostna žarnica proizvajana v Milanu v tvornici trvdke TUNGSRAM ELETTRICA ITALIANA S.A.

TUNGSRAM

Ferdinanda Rukina, Alojzija Besednjaka ter Edvarda Melusija; 12 let ječe za Ludvika Šturma, Karla Stefančiča in Antona Daniolija. Za Sturma še 20.000 lir globe. — 14 let ječe za Vladimirja Mankoča; 16 let ječe za Romana Pahorja, Andreja Čoka, Bruna Staniča, Franca Udoviča; 18 let ječe za Josipa Kosovela, Stefana Lovrenčiča, Angela Kukanja, Slavojta Slavica, Milana Bolšiča, Stanislava Vuka, Gvida Vremca in Feliksa Colja; 20 let ječe za Franca Tončiča; 24 let ječe in 20.000 lir globe za Viktorja Sotiča; 30 let ječe za Alojzija Budina, Antona Abrama, Adolfa Uršiča, Vladimirja Dominicija, Ivana Gaspariča, Ludvika Posarelija, Ivana Vatta, Albina Škrjla, Jakoba Semca, Franca Sluga, Jakoba Dolca, Ivana Postojno, Josipa Učiča, F. Bevca, F. Rejca, L. Prezljia, Fr. Bizajila, L. Čopiča, I. Klavora, A. Štiligoja. Smrtno kazen zahteva za Leopolda Čermelja, Antona Štuka, Venceslava Tuto, Teodorja Sardoča, Josipa Tomaziča, Albina Dujca, Ivana Vadenla, Viktorja Bobka, Simona Kosa, Franca Kavca, Ivana Ivančiča, Mirka Rornika. Za Leonarda in Josipa Kosa zahteva pomilostitev.

Novice iz Države

Duce je odredil, da lahko ladje, ki jih je vojna mornarica zasegla, prevažajo razne vrste blaga, vendar pa to samo takrat, kadar je to naloženo blago tudi zavarovano.

Romunska kraljica in Spoletska vojvodinja na obisku pri ranjenih. Romunska kraljica Helena in Spoletska vojvodinja sta v soboto obiskali vojaški bolnišnici v Florenci. Z ranjenci sta se nad vse ljubeznivo razgovarjali ter se zanimali za njihove poškodbe, slednjic pa sta ranjence tudi obdarovali. Povsod, kjer sta se vzvišeni gospe pojavili, jima je ljudstvo priredilo navdušene manifestacije v znamenje hvalečnosti za njuno skrb, ki jo vedno kaže za vojne žrtve.

Celotna proizvodnja sladkorja v Italiji bo po sedanjih cenah v letu 1941—42 znašala nad 4.100.000 metrskih stotov, pridelek alkohola iz pese pa 650.000 hl. Tolikšna proizvodnja sladkorja bo lahko pokrila vse domače potrebe za tekoče leto. Zato bodo lahko ostale nedotaknjene vse zaloge, ki so ob koncu leta 1940—41 stale na razpolago in ki znašajo 1.250.000 metrskih stotov.

Pokrajinska bolniška blagajna v Gorici je imela 17.200 zavarovancev v mesecu novembru, od teh 14.249 moških in 2951 žensk. V istem razdobju je bilo povprečno po 478 bolnikov, ali 2,77% vseh zavarovancev. Bolniška blagajna je v novembru izdala 4650 zdravniških receptov. V celoti je goriška bolniška blagajna izdala v prejšnjem mesecu 173.318 lir, od 1. januarja do 31. novembra pa 1.289.585,10 lir.

Italijanska avtomobilska industrija je kljub vojnemu času v velikem razmahu. Ne le proizvodnja vojaških avtomobilov, ampak tudi izdelovanje ostalih tovornih in luksuznih avtomobilov, je na zaviljivi stopnji. Tudi število traktorjev, železniških lokomotiv, železniških vagonov, je vsak dan večje. Naročil za te vrste industrijskih izdelkov je tako veliko, da se nikakor ni bati za industrijski zastoj in tudi delavci bodo imeli dela še za dolgo dobo.

Sreča v nesreči. V Benetkah bi se oni dan kmalu zgodila velika železniška nesreča. Po cestni je peljal trolleybus poln potnikov. V hitri vožnji pa voznik najbrž ni videl, da so železniške zapornice zaprte na železniškem prelazu, ker je prav tedaj prihajal vlak. Trolleybus se je zaril v zapornice in je bil že na tiru. Železniški čuvaj pa je hitro posredoval in ustavil nasproti prihajajoči vlak, ki se je tik trolleybusa tudi res ustavil. Zaradi tega ni prišlo do večje nesreče, ki bi gotovo zahtevala nekaj žrtve.

Namesto zdravila je spila strup doktorica Adriana Mussafia v oddaljeni gorski vasi v Južni Italiji. Potem je šla na sprehod, kjer ji je nadomoma postalo slabo. Mimo prišli lovec je zagledal na tleh ležečo zdravnico, jo zadel na ramo in jo odnesel v vas, odtod pa so jo hitro prepeljali v bolnišnico, kjer so ji zdravniki le s težavo rešili življenje.

Mestna hranilnica ljubljanska

je največji slovenski pupilarno varni denarni zavod

Tekoči račun,
Pupilni oddelek,
Domači hranilniki,
navadne vloge

A vista vloge izp'ačuje vsak čas! — Za vse obveze hranilnice jamči

MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA

Razprave zaradi testenin, koruzne moke, jajc in drugih dobrin

Ljubljana, 10. decembra. Kazenski sodnik-podrednik dr. Leon Pompe je včeraj v nezakurjeni posvetovalnici poleg razprave dvorane št. 79 v I. nadstropju sodne palače vodil vse dopoldne ustne razprave proti navijalcem cen. Devet obtožencev je bilo. Neka obtoženka ni prišla, ker ji ni bilo vabilo dostavljeno. Drugi obtoženci se je pred sodnikom zgledali mnogo pozneje, ker je prihajal iz notranjskih krajev, koder so bili včeraj hudi zameti in je bil avtobusni promet nekoliko oviran, zato je imel Pečnikarjev avtobus večjo zamudo. Drugi obtoženci so mirno pristopili pred sodnika in se skušali na vse moguče načine opravičevati. Naj tu še vnovič poudarimo, da nepoznanje protidraginskih predpisov, ukrepov in uredb obtožence nikakor ne opravičuje od krivde in kazni. To naj si vsakdo dobro zapomni!

Sodnik je razpravljal zadeve zaradi previsokih cen testeninam, koruzni moki, raznemu sadju, jajcem in siru, kakor tudi še o drugih življenjskih potrebščinah, za katere so trgovci odnosno prodajalci zahtevali previsoke cene.

Trgovčeva žena Ivanka iz Ljubljane je v začetku oktobra v moševji trgovini prodajala klobase-šunkarice po 25 lir kg, ko je bila takrat takim klobasam določena cena na 15.20 lir. Obtoženka se je zagovarjala, da ni stalna v moševji trgovini, da ga je le nadomeščala, ker je bil takrat v bolnišnici in da sploh ni vedela, da so cene takim klobasam maksimirane. Klobase je kupila od neznanega prodajalca po 20.50 lir kg in da jih je prodajala z dovoljenim dobičkom tako, da je bila cena 25 lir primerna. Ves ta njen zagovor ni prišel pred sodnikom do veljave. Bila je zaradi prekoračenja cen obsojena na 7 dni zapore, 200 lir denarne kazni ali v nadaljnjih 9 dni zapore ter na 114 lir povprečnine. Ker je prodajala razno sadje preko maksimiranih cen, je bila neka branjevka Tončka z Vrhnike obsojena na 7 dni zapore, 200 lir denarne kazni ali 9 dni zapore in na 114 lir povprečnine. Neka Marija, lastnica mlekarne v Ljubljani je prodajala 29. septembra v svoji mlekarni jajca po 1.50 lir komad, ko je bila takrat cena določena na 0.75 lir. Bila je zaradi navijanja cen obsojena na 7 dni zapore in 100 lir denarne kazni, oproščena je bila povprečnine.

Neki notranjski trgovec je stopil pred sodnika. Bil je obtožen, da je 27. oktobra prodajal emental-ski sir po 38 lir kg, ko je bila takrat siru določena najvišja cena 17.85 lir kg. Priznal je, da je imel res na siru označeno ceno z 38 lir kg, ker ga je kupil po 35 lir kg. Ni pa še nikomur prodal od tega sira niti koščka. Ta trgovec je bil obsojen na 7 dni zapore, 250 lir denarne kazni ali 11 dni zapore in na 150 lir povprečnine. Sodnik je sodbo

kratko utemeljil in podal trgovcu primeren pravni pouk o pritožbi, naposled ga je vprašal: »Sprejmete sodbo?« Trgovec flegmatično: »Sprejemem! Samo to prosim, gospod sodnik, da lahko kazem prestatem pri domačem sodišču.« Sodnik zapisnikarju: »Sprejme sodbo in prosim, da kazem prestatem doma.« Sodnik ga je nato poučil, da bo njegova prošnja predložena apelacijskemu sodišču in kadar bo prejel obvestilo za nastop kazni, takrat naj se javi pri domačem sodišču. Trgovec je nato mirno odšel.

Zanimiva je bila razprava zaradi testenin in koruzne moke. Načelnik neke Nabavne in prodajne zadrage pri Vrhniki in nje poslovodkinja sta bila obtožena, da sta konec avgusta prodajala testenine po previsoki ceni in koruzno moko po 2.50 lir kg, mesto po 1.70 lir. Glede testenin sta podala utemeljen zagovor, da takrat sploh zadruga ni imela v zalogi testenin, ker jih je bila že do 15. avgusta vse prodala po ceni, kakor je bila določena v računu Prevoda, glede moke pa je poslovodkinja navajala, da jo je kupila pri Gospodarski zvezi, kjer so ji dali informacijo, da to moko lahko prodaja po 2.50, ko jo je sama pri zvezi plačala po 2.25 lir za kilogram. Kot pričajo zaslišani zastopnik Gospodarske zveze je potrdil, da je bila koruzna moka boljše vrste, tako imenovani činkvanti in da cena za to moko takrat še ni bila maksimirana. Oba načelnika in poslovodkinja sta bila oproščena.

Novice s Hrvaške

V Zagreb je prišel ugledni nemški znanstvenik, dvorni svetnik dr. Hans von Haber. V Zagrebu bo imel predavanja zagrebškim zdravnikom.

Tudi v Zagrebu ne smejo zasebniki kupovati debelih svinj za svojo potrošnjo, če nimajo za to potrebnega dovoljenja od oblasti.

Hrvaške Narodne novine so izdale zakonsko odredbo, s katero morajo vsi sadilci tobaka oddati vse tobakovo seme nadrejenim monopolnim oblastem. Država bo namreč porabila vse tobakno seme, v kolikor ga ne bo porabila za novo setev, za proizvodnjo olja.

Dr. Josip Berkovič je bil imenovan od hrvaške vlade za opolnomočenega ministra svoje države pri slovaški vladi. Ze ta teden je nastopil svoje novo službeno mesto.

Ustaška mladina in hitlerjevska mladina v Vinkovcih je sklenila, da bo skupno sodelovala v vsem.

V Zagrebu je bila 5. t. m. velika proslava v spomin, ko je padlo istega dne leta 1918 19 hrvaških revolucionarjev za osvoboditev Hrvaške. Velik govor je imel tudi poglavnik, ki je dejal, da

Uscelampada Osram D perché queste utilizzano nel miglior modo l'energia elettrica che consumano, assicurandovi così economia nella spesa d'illuminazione.

Rabite žarnice Osram D, kajti samo one Vam zagotavljajo varčevanje v stroških za razsvetljavo, ker vporabljajo električno silo na najkoristnejši in izdatnejši način.

OSRAM-D
da luce a buon mercato
Vam nudi luc' poceni!

je nova Hrvaška nezlomljiva. Ob tej priliki so bili zaprišeni tudi vojniki in bila izvedena velika parada ustaške milice in narodne vojske. Slavnosti so prisostvovali tudi predstavniki številnih držav, ki imajo svoje sedeže v hrvaški prestolnici.

Hrvaško ministrstvo javnih del in prometa je nakazalo senjski občini 450.000 kun za izgradnjo novega vodovoda, oziroma za zajem novih vrelcev zdrave in čiste vode. Dela so se že pred meseci začela in so bila prav te dni dokončana. Tako bodo novi vrelci dajali zdaj na dan čez 120.000 litrov vode, pa tudi kadar bo največja suša.

V Osijeku je bila 5. t. m. odprta nova nemška realna gimnazija, ki ima svoje prostore v nekdanji ženski realni gimnaziji. Novo gimnazijo obiskuje 926 dijakov, od katerih je ena tretjina dijakin. Otvoritvi je prisostvoval tudi vodja nemške manjšine.

Z Goriške in Krasi

Kupčija z vinom. Pred dobrim tednom je imel na sedežu goriškega fašja »Pokrajinski odbor za nadzorstvo in ureditev cen« sejo, kateri je predsedoval pokrajinski tajnik L. Molino. Pri tej seji so bili glede vina sprejeti sledeči sklepi: Cena v kleti — 1210 za hektoliter, v domači osmici »pod vejo« z užitnino vred lir 3.05 l, v direktni prodaji konsumentu izven domače vasi lir 3.35 liter, v prodaji konsumentu potom trgovca lir 3.60 liter. Te cene veljajo za vino normalnega konsuma (za tako imenovano navadno vino — vino comune), ki ima 10 stopinj alkohola. Za vsako stopinjo več ali manj se cena zviša ali zniža za 21 stotink. Cene za prodajo na debelo pri vinskih trgovcih, cene za vino v steklenicah, cene za vino v gostilnah in končno cene za tipična vina pri tej seji niso bile določene in se to tudi do danes še ni zgodilo. Gostilničarji točijo vino — staro in novo — po starih cenah po 5.60 do 6.00 za liter. Ker vprašanje vinskih cen še ni dokončno rešeno, je kupčija z vinom mrtva. Vinorejem so določene cene prenikle, trgovci in gostilničarji pa višjih cen ne nudijo, ker ne vedo, po čem bodo smeli prodajati in točiti.

Kakor čujemo je v tržaški in reški pokrajini že določena cena, po kateri se smejo vina točiti v javnih obratih. Na Tržaškem je za navadno vino v gostilnah določena cena lir 4.40 liter, specialna vina in vina v steklenicah imajo pa primerno višje cene.

Polnočnice ne bo. Goriški nadškof je izdal okrožnico, v kateri odreja: Ker se radi zaletmitve ne smejo v noči od 24. do 25. decembra odpreti cerkve, da bi se v njih opravila polnočnica v čast rojstvu našega Odrešenika, naj se bere ta sv. maša v popoldanskih urah 24. decembra in naj se uredi tako, da bodo sv. obredi zaključeni že pred časom zaletmitve. V Goricah naj se v vseh cerkvah berejo

te božične sv. maše tako, da bodo končane pred 7 in pol, ko se bo vršila slovesna sv. maša v stolnici.

Za Božič v Ljubljano. Potovalna pisarna Apiani v Gorici je od notranjega ministrstva dobila dovoljenje, da za dobo od 23. dec. 1941 do 3. jan. 1942 lahko organizira izlet iz Gorice v Ljubljano in preskrbi posameznikom potrebno potno listino (lasciapassare). Stroški za potovanje znašajo lir 35 brez voznega listka. Priglasijo se sprejemajo do 15. decembra.

Koledar

Danes, sredo, 10. decembra: Lavret. M. B. Cetrik, 11. decembra: Damaz. p.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrseva 43; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4; mr. Ustar, Selenburgova ul. 7.

Koncert Akademskega pevskega zbora, ki se bo vršil v petek, 12. t. m. ob 18.30 v veliki dvorani »Unionac«, bo zanimiv glasbeni dogodek, katerega ne bo gotovo nihče zamudil. Bogat spored, ki ga bo izvajal naš najboljši moški zbor, vsebuje najlepše pesmi, ki jih je naše glasbeno občinstvo imelo priliko slišati na znanih koncertih APZ. Predprodaja vstopnic je na univerzi v vratarstvu loži.

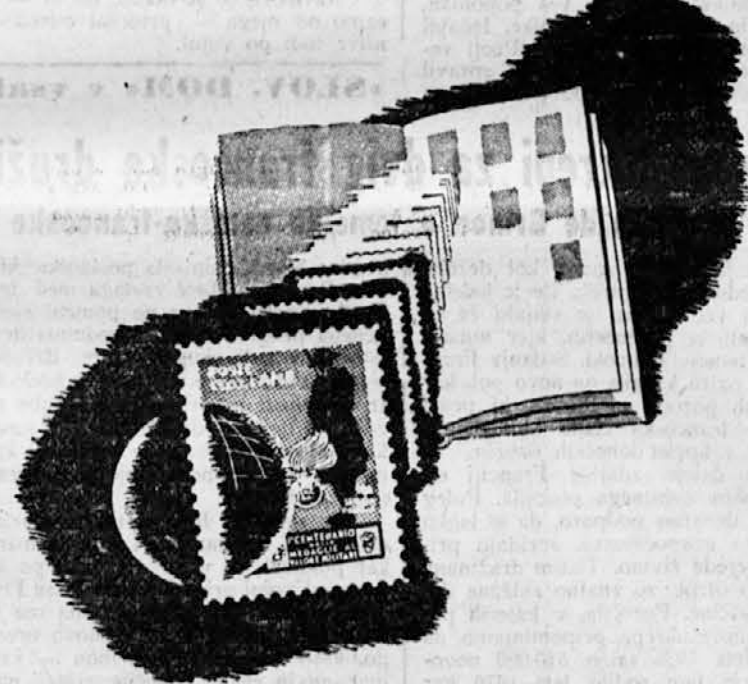
Prihodnji intimni koncert Glasbene Matice, ki bo v ponedeljek 15. t. m. in ga bodeta izvajali dve domači umetnici pianista Mla Dernovškova in sopranistka operna pevka Ljudmila Polajnarjeva, bo imel naslednji spored: Pianistka Dernovškova igra Beethovne Variacije v E-molu, Novakove Pesmi zimskih noči in Kaanove Fantazije na motive iz sinfonije pesnitve Moja domovina od Smetane. Med posameznimi klavirskimi točkami bo nastopila gđ. Polajnarjeva in peča pri prvem nastopu dva Pavličeva samospeva in sicer Uspavanika II. in Kaj mi pravi ptiček. Drugi njen nastop nam bo prinesel Ravnika: Pozdrav iz daljave in Lajovec: Kaj bi le gledal. Spremljala jo bo pianistka Dernovškova. Koncert bo v Mali filharmonični dvorani. Začetek ob pol 7. uri zvečer. Predprodaja v knjigarni Glasbene Matice.

Za pridne otročičke kupite slikanice in barvne svinčnike

v Ljudski knjigarni in pri Ničmanu

Snoči je v Leonišču umrl Anton Vilman, upokojen župnik iz Amerike. Leži v mrliški veži v zavetišču sv. Jožefa. Pogreb bo jutri popoldne ob 4. uri.

FILATELISTI

Presso i più importanti uffici postali del Regno potete consultare gratuitamente il catalogo delle carte valori postali vendibili per collezione dall'Ufficio Filatelico dell'Amministrazione delle Poste e Telegrafi. Gli uffici suddetti accettano le richieste di acquisto di francobolli e del catalogo. Il prezzo del catalogo è di L. 4.— se acquistato direttamente nell'Ufficio Filatelico di Roma. Per la spedizione aggiungere L. 1.10 per l'interno del Regno e Colonie e L. 2.75 per l'Estero.

Pri največjih poštinih uradih Kraljevine si lahko brezplačno ogledate katalog poštinih vrednotnic, ki jih za kolekcije prodaja filatelistični urad Uprave Pošte in Telegrafa. Omenjeni uradi sprejemajo naročila za nakup znamk in katalogov. Cena kataloga je L. 4.—, če ga naročite neposredno pri filatelističnem uradu v Rimu. Za pošiljatev priložite L. 1.10 za Kraljevino in kolonije ter L. 2.75 za inozemstvo.

Igor Zagreben:

Zavetje v pečevju

Ne maram prav nič karati loškega gospoda, čeprav sam delam drugače. Včeraj so ga vzel Francozi, san. Bog ve, če je živ in zdrav. On je zmerom govoril, da je edino prav, če s Francozi hodimo isto pot, če smo z njimi prijazni in jim gremo vselej na roko. Rotil je svoje farane, naj se pokore in zadoščujejo za grehe, ko je vendar videl, da so njegove ovce nedolžne, ljudstvo ki jih bje in tlačji, pa garjavo! Jaz vas ne maram siliti k pokori, zdaj za to ni čas, ker vam nočem jemati še tiste trohe poguma in kljubovalnosti, kolikor je še premorete. Zbogom po vsem hudem, kolikor ste ga že bili dolele ucajali! Ne! Dvignite glave, vi ponizni in strmežljivi, ponosno pogledajte, stisnite pesti, srca naj vam življe udarijo, zakaj ura odrešenja ni več daleč, z zaupanjem gledamo vanjo in se pripravljamo Gospodu Bogu. Kar bomo morali hudega prestati, bomo radi prestali, pa tudi če kateri med nami ob času, ko bomo spet dobili zlato svobodo, ne bo več živ! Vse bo povrnjeno, kar bomo vzele nase, če ne nam, pa rodu, ki pride za nami.

Pred tremi dnevi sta bila v Starem lazu ubita dva francoska vojaka. Eden je kradel, drugi je poskušal storiti silo po-

štenemu dekletu. Moža, ki sta jih ubila, sta to napravila, ko sta sama branila svoj last in svoj rod.

Za to reč pa so zvedeli Francozi v Glaviniku. Po zaupnih mozhem sem dobil vest, da zdaj spravljajo skupaj celo voj. sko. Eno celo četo vojakov mislijo poslati k nam, v Stari laz. Vse vaše hiše mislijo požgati do tal, podreti tole hišo božjo, pobiti vsakogar, ki ga bodo dobili. Ali bomo to kar mirno prenesli? Ne, postavili se bomo po robu!

Zaupni mozhje so stopili po mojem napotku v Belo do poglavarja plahutarjev, Kertuca, ki ga ta ali oni med nami prav gotovo pozna. On sam bo z Lukcem in z vsemi roji prihitel, da nam v tem boju pomaga. Poslal pa je pošto tudi: gori v hribe, kjer so se po zavetjih v pečevju poskrili vsi ti mozhje in fantje, ki so že lansko jesen izgubili svoj dom in svoje drage ljudi. Kakor vse kaže, nas bo zadoš, da bomo Francoze lahko užugali. Zraven tega pa bomo proti njihovi vojaški spretnosti postavili drugo. Iz zasede bomo padli po njih. Jaz vam tega ne bom razlagal, to bo opravil Kertuc sam, ali pa njegov glavni pomočnik, Lukce.

Takoj po maši, ko se razkropite po domovih, poiščite ta koso, oni kramp, ka-

82

kor se vam že zdi, da se bo katero orodje v boju bolj obneslo. Tisti ki ste od vasi dalj preč, po bregih, vzemite od doma brašna za dva ali tri dni in pridite nazaj v vas. Kar vas je v vasi, vzemite te, ki so zunaj, k sebi. Tačas! Kakor so mi povedali, se nam je Francozov nadejati za jutri ali pa za pojutrišnjem. Držite se doma in čakajte ure, ko bo prišel v Stari laz Kertuc s svojimi mozhmi!

Ko je nehal govoriti, je po cerkvi zašumelo. Zenske so jokale, moški pa so stiskali pesti in se drezali s komolci. Veselo so jim žarele oči. To je po naši volji, tako je prav! Bog bodi zahvaljen, ker nam je dal takega gospoda! Tak celo vas nam mislijo ti pesjani požgati! Cerkev nam mislijo podreti, vsakogar, ki ga bodo dobili, ubiti! Ne, tega pa ne boste doživeli! Postavili se vam bomo po robu in vas naklestili, da si nas boste za zmerom zapomnili! Stari laz bo ostal cel, ne boste nam ga razdejali! Gnušobe pekrenške!

Ko mine maša, se pred cerkvijo nabere groma. Mozhje in fantje stopijo skupaj, roke si podajo tudi tisti, ki so bili sprti že leta in leta razaj. Sovražve je zdaj pozabljeno, za večje reči gre tokrat, stran denimo tiste naše majhne stvari, ki so nas delale mačke in pse! Vsi skupaj smo zdaj na tehnični, Bog ne daj, da bi bil najdeni prelaski! Podajmo si roke, vsi si bomo morali pomagati! Pa recite, če se Stari laz ne bo postavil! Nikjer v vsej ljubji deželi ni dozdej — kakor se govori

— še vstala kar cela vas in se šla bost s Francozom! Stari laz se pa bo!

In potem se razkrope; kakor jim je bilo naročeno tako napravijo. Vsek si poišče najbolj pripraven orodje!

Vas čaka plahutarjev. Vse je pripravljeno. Pa naj začne boj!

Tačas sedi v Glaviniku, »Pri kamnitni mizi« se pravi tam, poročnik Blanchard, ki bo popeljal kaznovane trume v Stari laz. Zraven njega je Poincaré, mlad fantič, komaj da je prestopil dvajseto leto. Blanchard je črn, Poincaré pa plav, še mah pod nosom mu ni bil utegnil zadosti pognat. Spoštljivo gleda Blancharda, to ti je vojak, kakšne bitke že ima za seboj! Da bi jih le jaz kdaj utegnil prestati in da bi me potlej kakšen drugi gledal s tako spoštljivostjo!

Sonce trepeče po glaževinah, vino se iskri. Samá eta tadvá pogovarjalca, samá močujeta. Pomalem se ju začneta prijemati pijanske hudoba. Vse se jima začneta zdeti na moč voljno, lepo in sprejemljivo — daleč tedaj s pijaco še nista prišla, toliko pa vendarle, da se jima je oddalil govor.

Blanchard si sname okroglo špičo z očesa, skrbno jo zdrgne z robcem in jo pozorno zatakne nazaj pred oko. Potem pa srebne kratak požirek in pravi:

»Če bi bili vi, Poincaré, kaj dalj časa med tem ljudstvom, bi ga dodobra poznali. Jaz sem zdaj tu že več kakor pet let in pet mesecev. Tole Vam lahko rečem: Ta narod je žilav nemara bolj kakor kateri koli drugi na svetu. Malo jih

je, pa so trmasti kakor osel, ukrotiti jih zlepa ne bo mogel kdo. Potuhnejo se še, človek ki jih ne pozna, bi skorajda verjel, zares mislijo. Sami pri sebi pa predejo čisto drugače. In bolj ko jih pritiskeš, bolj se moras prepričati, da si ravnal napak, zmerom bolj ti prihaja razločno, da so ti po eni strani kazali prijazen in voljan obraz, po drugi plati pa so enovali in umovalji čisto po svoje. Ponašil jih ne bo nikoli nihče, čeprav jih je tako malo. Vrní so kakor ne vem kateri drugi narod na svetu, v krvi jim je dano verovanje, strah pred Bogom in nežen, zaupljiv pogovor žnjim. Nikjer na svetu ne najdeš kraja, kjer bi se bilo ljudstvo toliko trudilo, da je znosilo in zvozilo na višave kamenje za hiše božje. Saj se sveti cerkev na vsakem holmu! Zraven tega pa so tudi zahrbtni! Pravi ljudozrci — kadar se jim pokaže prilika, ko ni potreba bogve koliko tvegati. Takrat podivjajo in delajo reči, ki jih nemara nihče na svetu razen njih ne bi počel, če bi se mu bila kdaj ponudila podobna prilika. Odkrito to ljudstvo ni bilo nikoli, nikdar pa se tudi ni upognilo. Čeprav je bilo preplašeno in se je potuhnilo, da si že misli, če ga pobožam, ravno pravi čas bom to napravil, zdaj sem ga ujel, zmoli si se, kaj kmalu že se bo pokazalo, ob prvi priliki, ko bo lahko mignilo — da je ostalo zaprti in nedotaknjeno kakor prvi dan Neprenakljivo je in ni ga moči izpremeniti, pri svojem vztraju.

Andrejčkov
Jože:**Žalost in veselje**Roman
v slikah

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

235.

Zaradi divjih zveri sta ob ognju čula vso noč. Alešu je po glavi rojilo vse življenje od otroških let. Spominjal se je Petra v hišici ob Savi, vojske, ujetništva in prihoda med tolovaje, kjer se je spoznal z Rašetom. Spet se mu je zbudila želja, da bi o njem kaj več zvedel. Gledal ga je, kako kuri, dokler ga Rašet ni povprašal, kaj premišlja.

236.

»Spomnil sem se spet tvoje obljube,« mu je odgovoril. Rašet se je nekam začudil ob tej besedi, Aleš pa je nadaljeval:

»Nocoj, mislim, da je najpripravnejša ura, da mi razodeneš svojo skrivnost. Nama bo vsaj noč prej minila. Tvoje vedenje se mi zdi tako čudno, da sem bolj in bolj radoveden. Pa ne zameri, da te kar naprej nadlegujem.«

237.

»Res, obljubil sem ti,« je globoko vzdihnil Rašet. »Nerad se spominjam preteklosti, ki mi je rodila tako gorje. Pa tebi, fant, ki te imam rad ko lastnega sina, bom vse razodel... Moje rojstno mesto je Florenca. Tam so moji starši imeli lepo palačo in veliko bogastvo. Zato so mi že v mladosti lahko poskrbeli najboljše učitelje...«

Junaštvo dveh katoliških misijonarjev v Braziliji

Indijanci plemena Chavantes so ostali nepoboljšljivi

Raziskovalec Feliciano Oldra je nazaj grede z nekega znanstvenega potovanja prispel v Goyaz, glavno mesto brazilske pokrajine istega imena in povedal o tej svoji ekspediciji nekaj zanimivega in poučnega. Bil je v deželi, kjer še danes prebivajo Indijanci plemena Chavantes. Oldra je bil postavil svoj šotor ob vznožju gore Serra Moncadora, komaj nekaj sto metrov od Goyeza. Z njim je bilo enajst belokožcev in trije zamorci iz plemena Chereus. V noči na 6. november, torej pred dobrim mesecem dni, so Indijanci Chavantes naskočili Oldrovo odpravo ter usmrtili s puščicami, pomočnimi v strup.

ošem belokožcev. Oldra sam se je po naključju rešil tega klanja, ker ga tisto noč ni bilo v taborišču. Skupaj s tremi zamorci se je bil namreč podal iskat trupi dveh katoliških misijonarjev, ki so ju Indijanci plemena Chavantes ubili dan prej, ko sta se hotela približati njihovemu naselju in prinesli tja Kristusov nauk.

Oldrova odprava med divje Indijance je torej rekoči prvi »uradni« poskus, s katerim je vlada hotela pomiriti Indijance Chavantes z drugimi brazilskimi nomadskimi divjimi plemeni, ki štejejo kak milijon prebivalcev.

bodo povrnjeni vsi stroški, poleg tega pa jim jamčijo še za 30 odstotni dobiček v letu. (Donau-zeitung).

S poskusom je dokazal, da je prerok Jona lahko zdržal tri dni v ribjem trebuhu

Sodobni človek je res od sile neveren. Skoraj ti ne verjame nobene stvari več, če je ne oti- pa, oziroma, če znanstveno ne ugotovi, ali je res možna. Tako n. pr. tisočletja nikomur ni prišlo na misel, da bi dokazoval, če je res mogoče, da je prerok Jona požrl morskimi pes in da je bil tri dni v njegovem trebuhu, ne da bi umrl. Sodobni znanstveniki pa so tudi to sklenili dokazati, oziroma ovreči takšno drzno trditev, čeprav se nad njo toliko časa ni nihče spodbikal, pač pa rajši kar verjel ali ne.

Nek vseučiliški profesor iz Chicaga je pa to vprašanje iz sv. pisma sklenil s poskusom dokazati. Dal se je zapreti v trebuh morskemu psu, toda iz previdnosti samo mrtvemu. Ko je po dolgem času spet prišel iz trebuha morske zverine, ali recimo »z znanstvene ekspedicije«, je dejal, da njegovo »potovanje« sicer ni bilo bogve kako prijetno, da pa je imel v ribjem trebuhu dovolj prostora, tako da se je skoraj brez težav lahko gibal. S tem svojim poskusom, pravi ta či-

kaški profesor, pa se je prepričal, da ni bilo nič posebno čudnega, če je prerok Jona tri dni zdržal v trebuhu morskoga psa, čeprav nekateri mislijo, da je kaj takega nemogoče.

Ukradel avtobus in z njim pridno vozil po mestu

Pred nekaj dnevi je v Siracusi, v državi New York prišlo do hudo nenavadne tatvine, take, da je še ameriška kriminalistika ne pomni. V avtobusno garažo nekega velikega mestnega prometnega podjetja se je splazil tat, se polastil avtobusa in z njim krenil na eno glavnih prometnih cest in tam začel sprejemati potnike. Vozil je ves popoldan, spravljal na vozilo in odpravljaj potnike. Izdajal je tudi listke in sam prejel potnino. Proti večeru, ko se mu je zdelo, da je že dovolj spravil v žep, je avtobus ustavil z vsemi potniki vred na

nekem prometnem križišču in jo kratko malo popihal.

Zatemnitev mest je zvezdoslovcem hudo všeč

Ravnatelj pariške zvezdarne Exlangon je novinarjem dejal, da je sedanja zatemnitev mest zvezdoslovcem močno po godu. Kadar so noči jasne, lahko brez težav opravljajo svoja opazovanja od večera do jutra; mestna razsvetljava jih ne moti sedaj več.

V prejšnjih časih so morali zvezdoslovci čakati do ene ponoči, ko je odsvit razsvetljave nekoliko zamrl.

Ravnatelj je še dodal, da bi — če bi odviselo samo od njega — pridržal odredbe glede zatemnitve tudi po vojni.

»SLOV. DOM« v vsako hišo!

Petainovi ukrepi za dvig francoske družine

Poslanika Abetz in de Brinon o temeljih nemško-francoske sprave

Predvojna Francija je bila znana kot dežela, kjer se je rodilo izredno malo otrok. Če je kakšna družina štela pet ali več članov, je veljalo že za nekaj izrednega, zlasti še po mestih, kjer nimajo žene rade preveč »sitnosti« z otroki. Sedanja Francija pa je tudi v tem oziru krenila na novo pot, kar dokazuje eno zadnjih poročil iz Pariza, ki pravi med drugim, da je francoska vlada izdala celo vrsto novih ukrepov v korist kmetijskih družin.

Novoporočencem dajejo zdaj v Franciji od 5.000 do 20.000 frankov ženinkega posojila. Poleg tega jim podeljujejo denarno podporo, da si lahko uredijo svoja kmetijska gospodarstva, sezidajo primerna poslopja in vzrede živino. Tistim družinam, ki imajo večje število otrok, so znatno znižane davke za prepis zapuščine. Poročila, v katerih pojasnjuje časopise te nove ukrepe, pripominjamo, da je bilo v Franciji leta 1938 samo 610.000 novorojencev, dočim se je tam rodilo leta 1876 kar 1.025.000 otrok. Tolikšna razlika torej v dobrih 60 letih!

Štirinajstodnevnik »Notre Combat« (»Naš boj«) je za december izdal posebno številko, v kateri sta

trudne besede napisala poslanika Abetz in de Brinon. Poslanik Abetz razlaga med drugim, da nemško-francoska sprava ne pomeni samo enega političnega programa med sosednjima deželama, pač pa istočasno tudi skupne vzore. Brezdeležje da je potegnili Francoze v vojno in če bodo še takšni, bodo izpostavljeni nevarnosti, da izgube mir. Abetz pozdravlja dejstvo, da stalno raste število Francozov, ki so si na jasnem glede možnosti katere imajo vsi narodi, ki se pridružujejo programu pomlajene socialne Evrope.

Poslanik de Brinon pa poudarja, da se je z nekaterimi osebnostmi, ki jih je maršal Petain nekaj poklical na vodilna mesta, po končni prejšnji svetovni vojni prizadeval, da bi se Francija in Nemčija pobotali. Zal pa da so bila vsa t. njegova prizadevanja zaman. Toda njihovo uresničenje je nujno, kajti — pravi de Brinon — kako: je iz premagane in revne Nemčije zrasti narodno socialistična, tako mora tudi Francija spet vstati iz svoje nesreče. Možnosti Francije da so v novi ureditvi Evrope in da se ujemajo s cilji narodno socialistične Nemčije ter njenih zaveznikov.

DOBRI STARI ČASI

Ko je videla, da hoče oditi, ga je skušala zadržati in mu ponudila kostanj iz Venegona, ki se je ravno kuhal. Toda niti kostanj, niti zasmehovanja Pasottijeve niso zadržala gospoda Giacoma. Odšel je, preplašen ob misli na e. kr. komisarja in z nekim zoprnim vtisom, z nekim nedoločnim nezadovoljstvom nad samim seboj, ki si ga ni znal razjasniti, hkrati. Nekaj mu je govorilo, da je končno nagajivost hudobne dekle boljše kakor pa Pasottijevo prilozovanje.

Pasottijeve oči pa so še bolj žarele kakor običajno. Hotel je iti takoj v Cressogno. Neutrudljivi pešec je zračunal, da pride do osmih lahko tja. Misel, da bo prišel h grofici s tem velikim odkritjem v prsih, da se bo naredil skrivnostnega, da bo nekoliko namignil, ostalo pa si dal izvesti, ta misel ga je zelo zabavala. In v lastno veselje si je že pripravil prijazen, dobrohoten govorček, ki ga bo položil neupogljivi ženski na grlo, da se ji ne bo mogoče prikriti. In nihče se ne bo mogel pritoževati čezenj, niti Franco. Šel je v kuhinjo, ukazal, naj nažgo luč, ker je bila noč zelo temna, in je odšel.

Med vrati je srečal svojega najemnika, ki je prav vstopil. Najemnik ga je pozdravil, odnesel v kuhinjo veliko košaro sadja, pomagal dekli, da sta jo postavila na pravo mesto, sedel k ognju in mirno rekel:

»Deklar je umrla gospa Terezija s Castella.«

— ★ —

VI. poglavje.

Stara gospa iz marmorja.

vstala so se čisto narahlo malo odprla. Strežnica je vtaknila ravo v sobo ter poklicala Franco, ki je klečal pred stolom poleg postelje mrtve gospe Terezije in molil. Franco ni slišal, toda Luiza je vstala. Šla je k dekli, poslušala njeno šepetajoče vprašanje ter ji odgovorila nekaj besed. Ko se je dekla umaknila, je stala in čakala. Ker se ni nihče prikazal, je odprla vrata in

glasno rekla: »Vstopite, le vstopite!« Odgovorilo ji je silno ihtenje. Luiza je stegnila roki, ki se jih je profesor Gilardoni krčevito oprjel. Stala sta tako nekaj časa nepremično, borila se z žalostjo, grizoč si ustnice, oba ganjena, on še bolj ko ona. Luiza se je prva premaknila, nežno odtegnila roko in potegnila z drugo profesorja v sobo, kjer je ležala mrtva mati.

Gospa Terezija je izdihnila v salonu, v naslanjaču, katerega ni mogla od poročne noči več zapustiti. Položili so jo potem na počivalnik, ki je bil prirejen za mrtvaški oder. V soju štirih sveč je ležal na blazinah sladki, voščeno blede obraz, s smehljajem na zaprtih trepalnicah in z napol odprtimi usti. Mrtvaški oder in obleka sta bila posuta z jesenskimi cveticami, ciklamami, dalijami in krizantemami.

»Glejte, kako je lepa,« je rekla Luiza s tako nežnim in jasnim glasom, da se je človeku krčilo srce. Profesor je ihtel naslonil glavo na stol, ki je stal malo stran od mrtvaškega odra.

»Ali čutiš, mama,« je tiho rekla Luiza, »kako te imajo radi?« Pokleknila je, prijel mrtvo za roko, ji jo poljubovala, božala in šepetala nežne besede. Potem je umolknila, položila roko nazaj, vstala, jo poljubila na čelo in z rokami na licih opazovala njeno obličje.

Spomnila se je maternih očičkov iz zadnjih let, od otroške dobe dalje, ki so jo tako zelo boleli. Vnovič je pokleknila, vnovič je pritiskala svoje ustnice na ledeno mrzlo roko. Potem je vzela ciklamo z rame mrtve matere in jo ponudila profesorju. Ta jo je v solzah sprejel. Približal se je Francu, ki ga je videl zdaj prvič po tisti noči, ter ga objel. Tudi Franco ga je v tišem getonju objel. Nato je profesor po prstih šel iz sobe.

Ura je udarila osem. Gospa Terezija je bila umrla prejšnji večer ob šestih. V štirindvajsetih urah ni Luiza počivala niti za trenutek, samo štirikrat ali petkrat je šla za nekaj minut iz sobe. Franco pa je večkrat odšel in ostal tudi dlje zunaj.

Zvedel je bil skrivaj in prišel na Castello o pravem času, da je našel uhogo mater še živo. Vse žalostne opravke, ki jih povzročiti smrt, je moral oskrbeti on, zakaj stric Peter ni imel pri svojih letih v teh stvareh najmanjše izkušnje in ni vedel, kaj niti stori.

Zdaj, ko je udarila ura osem, se je Franco približal ženi in jo milo prosil, naj gre počivat. Luiza pa mu je hitro odgovorila tako, da je zgubil pogum, da bi ji še prigovarjal. Pogreb

je bil določen za pojutrišnjem ob devetih. Želela je, naj se odloži kolikor mogoče dolgo in hotela ostati do zadnjega trenutka pri materi. V njenem nežnem telesu je bila neukrotljiva sila, ki je bila zmožna še večjih preizkušenj. Zanj je bila mati vsa tu, na tej postelji, med cvetjem. Ni pomislila, da je del matere drugje, ni je iskala tam skozi okno na zahodu, med zvezdami, ki so migljale nad Caronskimi gorami. Misli je samo na to, da bo njena draga mati, ki je toliko let živela samo zanj, ki ni imela druge skrbi kakor skrb za njeno srečo, čež nekaj ur za vedno ležala tam pod velikimi orehi v Loochu, v senčni samoti malega pokopališča pri Castellu. Ona pa bo uživala življenje, sonce, ljubezen.

Odgovorila je Francu skoraj nekam ostro, kakor da bi ljubezen živga kakorkoli žalila ljubezen do mrtve. Potem pa se ji je zdelo, da ga je razžalila. Bilo ji je žal, zato ga je poljubila. Ker je vedela, da bo vesel, če stori nekaj, kar ji mati gotovo pričakovala od nje, je hotela moliti. Kar tako je začela: »Oče naš,« »Češčno Marijo,« in »Gospod, daj jim...« A v tem ni našla nič zadoščenja, temveč le neprijetno olajšanje boleti. Vedno je izpolnjevala verske dolžnosti, toda odkar je ugasnil ogenj prvega svetega obhajila, se ni udeleževala več z dušo službe božje. Mati pa je živela skoraj bolj za drugi svet kakor za ta. V vseh svojih dejanjih, v vseh svojih besedah, v vseh svojih mislih se je ozirala na ta cilj. Misli in čustva Luizina so bila zaradi njenega prazgodnjega umskega razvoja in odločne sile značaja drugače usmerjena. Pokrila pa je vse to, nekaj vede, nekaj nevede, z nekim hlinjenjem. Stori je to bodisi iz ljubezni do matere, bodisi zaradi upora verskih kali, ki jih je zasidrala vanjo materina beseda, ki jih je zgled gojil in navada okrepila. Od štirinajstega leta je bila vajena, da ni gledala čez sedanje življenje in tudi ne sama vase. Živela je samo za druge, za zemski blagor drugih, vendar je imela močan, ponosen čut za pravičnost. Hodila je v cerkev, izpolnjevala zunanja cerkvena določila, brez nevere, pa tudi brez prepričanja, da je Bogu to všeč. Imela je nejasen pojem o Bogu, ki je tako visok in velik, da je nemogoča kaka neposredna zveza med ljudmi in med njim. In če je mislila kdaj, da je v zmoti, se ji je zdelo, da njene zmote neskončno dobi Bog ne more kaznovati. Kako je prišla do takega mišljenja, ni vedela niti sama.